

Ban ende edict by forme van proscriptie uuytghegaen ende gedecreteert by onsen ... coninck tegens Wilhelm van Nassau, prince van Oraignien, als hooft, beruerder ende bederver van tgeheel Christenrijk, ende namentlijk van dese Nederlanden: waerby een yegelijk geauthoriseert wordt van hem te beschadigen, offenderen ende uuyter weerelt te helpen, mit loon ende prijs voordien genen die des doen, oft daer toe assisteren sullen

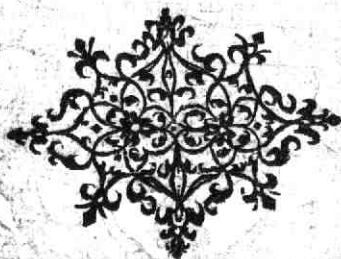
<https://hdl.handle.net/1874/8940>

10

8

Ban / ende Edict

by forme vā proscriptie / vuyt-
ghegaen ende gedecreteert by onsen
aldergenadichsten Heere de Coninck / tegens
Wilhelm van Nassau / Prince vā Oragnien /
als hooft / beruerder ende bederuer van tge-
heel Chyftenrijck / ende namentlich vā dese
Nederlanden: Waer by een pegelijck geauc-
thoriseert wordt van hem te beschadigen / of-
fenderen / ende vuyter weerelt te helpen / mit
loon ende prijs boorden genen die des doen /
oft daer toe assisteren sullen.

Gedruct door ordinantie ende expres
beuel der Conincklijcker Maesteyt.
Int Jaer M. D. LXXX.

g Tot Louen / by Jan Maes / gheswo-
ren boeckpenter.

UB. 161

HILIPS

bijder gratie Gods/
 Coninck vā Castil-
 lien/van Leon/van
 Arragon / van Na-
 uarre/van Napels/
 van Sicilien / van Maillozke / van
 Sardepne/vandē Eylanden/ Indien
 ende vasten landen der zee Oceane:
 Eertshertoge van Oistenriek/Herto-
 ge vā Bourgoingnen / van Lotrijck/
 van Brabant / van Lembozch / van
 Luxemborzch/ van Selre en van Me-
 lanen: Graue vā Habsbozch/vā Vlaē-
 deren van Arthois/vā Bourgoingnē:
 Palsgraue/ende vā Henegouwe/ van
 Hollant/van Zeelant/vā Namen/ en
 van Zutphen: Prince van Zwaue:
 Marcgraue des heplichs Rijck: Heere
 van Briellant/van Salins/van Me-
 chelen/vāde Stadt/steden en landen vā
 Drecht/ Ouerijssel / en Groeningen:
 ende Dominateur in Alie ende in Af-
 frijcke. Allen den ghenen die dese te-
 genwoordige sullen sien/ Saluyt.

Het is allen ende eenēpegelijcken kenlijck
 ende openbaer / hoe gunstlijcken dat wij-
 len hoochlofflijcker gedachte de Keyser Kaer-
 le de Vijfste des naems / onse lieue Heere ende
 Vader (wps̄s ziele Godt genadich 3p) gehan-
 delt ende getracteert heeft Wilhelm van Sas-
 sau / om den seluen te doen commen totte suc-
 cessie van wijlen Rhene van Chalon Prince vā
 Oraengnien sijne Neue. Ende in welker vue-
 ghen zijne Keyser. Majesteit den seluen daer na
 van zijner ionckheyt aff (hoe wel hy vrenibe-
 ling ende vuyttheemischer was) gebozert ende
 gepromoueert heeft. Twelck by ons naeder-
 hant alijts naegevolght ende gecontinueert
 is geweest / hem eerstmael gecreert hebbende
 Ridder en medebzueder van onser orden van
 den gulden bliese / ende daerna gecommitteert
 onsen stadthouder generael ouer Hollāt / Zee-
 lant / Vtrecht / en Bourgoingnyen / ende oock
 van onsen Raede van Staete / hem doende
 voozts vele ende vershepden eeren ende wel-
 daden / mitz welcken / ende vuyt zaken vande
 eeden van manschap ende trouwicheyt / die
 hy ons oock ghedaen heeft int verheffen van-
 de Leenen / steden / lantschappen en heerliche-
 den / die hy van ons houdende is / in vuerliche
 onse landen ende prouincie / hy grootelijc ver-
 bonden / verplicht ende verobligeert was sich
 te begeuen onder onse gehoitsaemheyt / ende
 tot onsen dienste ende getrouwicheyt : ende die
 weluaert ende vtiliteyt van onse zaken ende
 affayzen te vorderen ende promouieren / ende
 voirts alle ruste ende trāquilliteyt in onse sta-
 ten ende landen te hanthouden ende mainte-
 neren. Is nochtans eenenpeder kenlijck / dat

zoe geringe wy byt onse nederlandē vertrocken zijn geweest / die voirgemelte Wilhelm van Nassau (by de middelen alsvoiren Prince van Oranguē gemaect zijnde) mit alle listige ende boose aenslaegen en practijcken sich veruordert ende gepoocht heeft. Eerstlijcken omte winnen ende vererijgen den wille ende moet vanden genen die hy wiste qualijcken gesint te zijn / belast met schulden / by vanden vander Justicie / lieffhebbers van nieuwicheden / ende vo uen al die gene die ter zaken vande Keligie bezagen oft gesulpecteert waerē / de selue careserende / aenhaelende ende tot hemwerts treckende met schoone woorzen / belofften ende valsche persuasien / in zulcher vuegen ende zoe verre dat hy principael autheur ende oproerder is geweest vande eerste requeste oft supplicatie ouergegeuen ende gepresenteert by etlijcken hoop ionger edelmans / zijn hups ende tafel dagelijcx hanterende / hebbende oock die confuratie ende verbōtenisse daer van / tsijsen hupsle gemaect geweest mit hulpe ende byltāde van Graeff Lodewijck van Nassau zijnen broeder / die een groot ketter en heretijck was. Ende hoe wel dat hy directeur ende aenrichter was van alle dese aenslagen ende voirstellen / des nyetmīn heeft ter selue tijt daghelijcx gecōmen ende gefrequentiert inden raedt van state / present ende tegenwoordich ouer alle deliberatien ende resolutien die aldaer genomen waeren / waer byt eenpeder beemercken kan zijn getrouwicheyt ende quijtinge van zijnen eedt. Ende alsoe vande selue requeste voirtsbaerende / heeft hy mit zijne aenhengeren tot vetscheyden plaetsen ende vlicken van onse

boozschreuen landen/innegebzacht die valsche
 predicatien ende openbaere vergaderingen/
 geduerende den tijt/ dat onse zeer lieue en zeer
 beminde sulter die Hertoginne van Parme/
 alsdoen Regente ende Gouvernante generale
 in dese onse erfneederlanden aen ons geschickte
 ende gesonden hadde/ om op dínhouden der
 seluer supplicatien orden te stellen/hebben ins-
 gelijkx by aduysse/wete/participatie ende me-
 deplichticheyt des seluen van Ordingen/die
 ketters ende heretijcken/ onder iderxel ende
 by toedoene vande gene die de boozschreuen
 requeste gepresenteert haddé/ ende by hem ge-
 fauorizeert zijnde/begóft mit opzoer te waken
 die beelden autaeren ende kercken/ ende alle
 gewijde ende geconsacreerde zaken te pzo-
 phaneren/ iae oock die heplighe sacramenten van
 Godt innegestelt ende geordineert/des niet te-
 genstaède zijn de zaken duer de godlijcke gra-
 tie / ende die boozsichticheyt vande boozschre-
 uen Hertoginne vā Parme sulcx gehandelt en
 geremedieert geweest/dat hy benoedicht is ge-
 weest hem te vertrecken vuyt onse lande ende
 zijn gouuernementen te verlaeten/niet sonder
 grooten toern en gramschap/mit dzeppemen-
 ten hem daer van te willen waken/twelck hy
 int naevolgende iaer vermeynde te doen ende
 volbringen mit seyt van wapenē/maer te ver-
 geefts / want hy zoe dapper ende strengelijck
 veruolcht werdt van onsen leger / hem conti-
 nuelijcken naetreckende/dat hy vuyt alle onse
 landen verdrueuen ende veriaecht is geweest/
 sonder hem aldaer ergens te kunnen bergen
 oft onthouden / maer alsoe etlijcken tijt daer
 nae tot verschepde plaatsen opgereken is zeken
 ren

ren afftreck ende misshagen van onsen onder-
 saeten tegens die regeringe ende gouuernemēte
 vanden Hertoge van Alue/hebbende in t'booz-
 schzeuen gouuernement gesuccedeert nae de
 boozschzeuē Hertoginne: ende onder anderen
 in Hollant ende Zeelāt / heeft de boozschzeuen
 van Graingnien gepractizeert / om in de selue
 Landen te mogen wederkeeren / waer toe hy
 nochtans niet geadmitteert oft ontfangen en
 is geweest / zonder eerst en alvoirē den Staten
 vanden boozschzeuen landē ende dien vanden
 steden aldaer / ten heyligen geswozē te hebben /
 dat hy die selue landen ende steden booz ons
 ende onder onse gehoirsaemheyt hādthouder
 ende maintenerē soude / sonder yet te verande-
 ren van tgene des behoiren soude / sonder oude
 ratholijcische ende Roomsche Keligie / dā sou-
 de hen alleenlijck (als stadthouder ende gou-
 uerneur) bijstaen / assisteren ende beschermen /
 tegens den boozschzeuē Hertoge van Alue / zoe
 verre hy de selue soude willen forseren en be-
 dwingen tot tgene des hy was pzetenderen-
 de / te weten totten thienden ende twintichsten
 penningen vanden impositien die hy opstellen
 woude / twelck wy hem niet beuolen en had-
 den / noch oock en verstonden zulcx gedaen te
 worden / dan mit goeden danck ende wille van
 onse boozschzeuen onderlaeten / en dat noch in
 plaetse van andere beden en impositien / daer-
 van mē de selue vermeynde te ontlasten / maer
 zoe geringe die boozschzeuen van Nassau in
 t'boozschzeuen gouuernement getreden en ont-
 fangen was / heeft hy mit zijne ministers / die-
 ners ende supposten begonst intezingen die
 valsche predicatien alomne daer hy konde
 oft

oft vermochte / persecuterende ende veruolgende alle goede pastoorz / predicanten / Religieusen ende eerlicke luden ende persoenen / vanden welken hy een zeer groot getal veriaecht heeft / ende diuersche van hen iammerlijck doen vermoerden / oft immers heeft daer inne gedissimuleert / mit eenige van zijn aenhegeren die selue moerden geperpetreert ende gedaen hebbende / ter tijt toe dat die voozscreeuen Staten grootelijcx geoffendeert ende verthoernt van sulche wreetheyt begerden en wilden recht daer ouer gedaen te worden / dat aldoen hy hem geliet een mishaegen daer van te hebbē / des nyetmin is hy naederhandt wedergekeert tot zijnen eersten voornemen / quaelijck handelende en tracterende de gene die hy hilt vooz catholijck / ende zijn aenslaegen contrarierende / hem behelpende mitte raedt vanden heretijcken ministers / zoe vuytjeemische als inlanders / veranderende oick de magistraeten en wethouders / die hy wilst zijne aenslaegen ende boernemen nyet te fauoriseren. Ende voozts heeft begoult innotebringen de liberteyt van conscientie / oft (om beter te seggen) cofusie van religie / waer vuyt cozts daer nae gebolght is dat die catholijche openbaerlijcken gepersecuteert ende veriaecht zija geweest / die kerckē / mans en vrouwen cloisters affgeworpen ende teenemael gerupneert / die Religieusen / zoe mans als vrouwe persoenen quaelijck getracteert / gebannen en gantzlijck verdrueuen / zoe verre zy heure Religie ende professie nyet en wilden versaecken oft apostaseren / ende oock sich ten huwelijcke begeuen / alsoo hy hem op de andere nyet en betroude:

gelijck

gelijk hy doek selfz noch gelyclit wesende/
 ende zijn tweede huyfrouwe alnoch leuende/
 genomen oft getrouwet heeft een Nonne ende
 Abdisse by Bisschops handen solempnelijken
 gesaccreert en gewijdt/die hy alnoch by hem
 houdende is. Twelck die alderschadelijckste/
 oneerlijckste en infaemste zake is diemen sou-
 de mogen doen / nyet alleenlyck nae vuytwij-
 sen der Christelijcker Religie/maer oock na de
 Roomsche rechten en wetten/ende tegens alle
 eerbaerheyt. Ende heeft sich eyntlijcken zo
 verre vergeten/dat hy die catholijcksche Reli-
 gie gantzlijck verlaecht ende verlaeten heeft
 toelaetende alle ketterijen / dwaelingen ende
 haasheden van alderhande secten/heresijen en
 ketterijen/ om (indient hem mogelijk waere)
 teenemael te vernielen ende vuytroepen onse
 heylige en catholijcksche Religie/van allen tij-
 de onderhouden en geobserveert byde gantzen
 ende vniuerselen staet van Kerckenrijck / heb-
 bende midler tijt onse arme onderlaeten van
 Holland ende van Zeelant gebrocht tot zulcke
 hertneckicheyt ende obstinaetheyt/en die selue
 in sulcken staet gereduceert/dat by nae alle die
 steden/deen nae dandere belegert ende ingeno-
 men zijn geweest / zo mit stormeder handt en
 geweld/als by compositie ende redditie/ zulcx
 dat hy te meer steden gescapen is geweest daer
 vuyt gedzeuen te worden duer onse macht en-
 de wapenen / tot dat nae d'afflijuecheyt des
 groot Comandeurs van Castillien/ den wel-
 ken wy oock gecommitteert hadden successeur
 in tselfde gouuernemēt nae den voozsehzeuen
 Hertoge van Alue/by ons weder geroepen om
 onse onderlaeten des te meer te contenteren)

de zaken geuallen zijn in een ongerelgheyt
 ende ongehoirsaemheyt van crijchsvolck /
 ingenomen hebbende die Stadt van Zpericzee/
 welcke ongerelgheyt oft desordje den voor-
 schreuen vā Passau begonste eenige gunste en-
 de faueur aen te bringen. Ende cozts daer nae
 die generale Statē van dese onse erffnederlan-
 den willende eens vuyte ellende / miserie en-
 de calamiteyt vander ozlogen commen / daer-
 toe geperluadeert zijnde vanden voorszreuen
 van Passau / leggende ende simulerēde / anders
 niet te begeeren dan die weluaert / ruste ende
 vrede vanden landē / ende die selue quijt te ma-
 ken en ontlasten vande vuyttheemische crijch-
 luyden / ende die landen onder onse gehoir-
 saemheyt te houden / ende inde selue te bewae-
 ren ende conserueren die oude catholijersche
 Religie / zulcx als die van oudts aldaer geoes-
 kent en geexercert is geweest / mitgaders oock
 die pzeuilegien ende vryheden desselffs lands
 sonderhouden / hebben mit hem gemaecht het
 tractaet van Gendt / expresselijckē gemaecht
 op twee zunderlinge fondamenten / te weten /
 van die voorszreuen oude Religie / ende onse
 gehoirsaemheyt te handthouden ende main-
 teneren / binnen welcken tijde hebben wy her-
 wert souer gesonden wijlen onsen goeden ende
 frunlijcken Broeder don Johan van Oisten-
 rijck lofflijcker memoziē / mit intentie ende be-
 uel / dat hy alle die beroerten ende troublen
 van onse voorszeyden landen soude accommo-
 deren / nederleggen / vereenigen ende reconci-
 lieren mit de alrebeste en gebuechlijckste we-
 gen ende middelen alst mogelijck soude we-
 sen / twelck hy oock gedaen heeft: geuende ende

accorderende onsen onderlaetē alle tgene dat
 men hem eenichsins mochte toelaeten / ratifi-
 cerende insgelijcx vboorschzeuen tractaet van
 Ghendt / twelck hy alomme dede vuytroepen
 ende publiceren / in gewoenlijcker manieren /
 waer tegens die vboorschzeuē van Oraingnen
 mit alle zijne macht hem opposeerde / maer al-
 soe hy selue niet en konde beletten / en heeft
 vboorschzeuen Tractaet geensins willen laten
 publiceren inde vleckē ende plaetsen van zijn
 gouuernemēt / vuyt spijte dat hy de selue pub-
 licatie niet en hadde konnen beletē / zoe vboor-
 schzeuen is / niet tegenstaende dat wy selfs
 naederhandt deen ende dander accord en tract-
 taet geapprobeert / geimologeert ende gerati-
 ficeert hadden / ende dat onsen vboorschzeuen
 goeden Broeder / mitgaders de gedeputeerde
 handen anderen Staten / diuersche treffelijcke
 personagien aenden vboorschzeuen van Orain-
 gnen gesonden hadden / om den seluen daer
 toe te persuaderen ende verwilligen / op dat hy
 van zijnder zijden soude willen effectueren en-
 de volbringen tgene / daer toe hy gehouden
 ende verbonden was by de capitulatiē van
 vboorschzeuen Tractaet van Gendt. En want
 hy altyts voozhilt ende bijzocht / dat hy in
 zijn geheel gouuernement behoorde gestelt en-
 de gerestitueert te worden / voirts dat de ste-
 den die hem niet en hadden willen erkennen
 vooz Gouverneur / ende oock de gene die wy
 naederhandt mit macht van wapenen we-
 derom ingenomen / oft anderssins onder onse
 ghehoirsaemheyt ghebracht hadden / onder
 zijn vboorschzeuen gouuernement gestelt sou-
 den worden / is hem deshaluen duer die

goedertierentheyte ende zachtmoedicheyte van
 onse voorszeyuen Staten satisfactie gegeuen
 geweest / alsoe de selue zijn frauden / bedroch/
 listicheyte ende meynedicheyte alnoch niet en
 kenden / mitz by hem swerende nochtans / dat
 hy niet veranderen en soude inde forme en ma-
 niere vande voorszeyuen oude Catholijcsche
 ende Roomische Keligie / en dat hy te dien eynde
 de geten soude sulcke versekertheyte ende satis-
 factie / als die wethouders / bozgers ende in-
 woenders van elcke stadt rechtshaluen hadde
 moegen eyschen . Ende nae dien men langet
 tijt gespuyteert hadde op de versekertheden
 die elcke stadt was begeerende / op dat hen ge-
 houden soude worden tgene des de voorszey-
 uen van Oragnye hem beloeft hadde / hebben
 sich ergeuen onder zijn gouuernemēt / naedpen
 hy de selue punten ende andere begrepen in
 d'acte vande voorszeyue satisfactie gelwozen
 hadde: maer in plaetse van zynen eedt ende be-
 loefften te onderhouden / heeft hy ter contrarie
 inde selue steden zijn ministers ende predican-
 ten caluinsten van stonden aen ingebracht / en
 aldaer doen wederkeeren die voorszeyuete
 ketters ende heretijcken / ende oock aldaer ge-
 practiseert vryheyte en liberteyte van conscien-
 tie / ende in etlijcke kercken eenige schandalen
 ende onestrichtheden doen doen / beginnende
 aldereerst aende biddende ordenen / baernaes
 aende magistraten ende wethouders / die hy
 allencylkens heeft doen vervolgen ende perse-
 cuteren / en oock die goede pastoozen veriaecht
 ende eyntlijcken die Catholijcsche Keligie te
 nyetten gebracht ende verdreuen / ende d'exec-
 cutie der seluer verboden ende geinterdicteert.

¶ Welck

¶ Welck doende/ heeft hy gebuyckit ende ghe-
 useert van sijne gewoenlijke hypocrispen/dis-
 simulatien ende geveynstheden/ leggende sulcx
 hem te mishaghen / ende dat hy tselfde niet en
 konde remedierē/ des nietmin verweckte ende
 opzoerde secretelijcken onder de handt met sij-
 ne ministers ende aenhengeren alle opzoerige
 herettijcke ende seditieuse persoonen / om der-
 gelijcke boossheden te gebuycken ende vseren.
 En om tselue te volbrengen/ heeft allencxkens
 mit hulpe en assistentie vanden zynen/ vinnen
 die steden garnisoen doen leggē/ tegens alle be-
 sprekken ende zijne gelwoerne beloften: daeren-
 tusschē en hiel niet op onsen voorszeyuē broe-
 der don Johan te accuserē ende beschuldigen/
 dat hy tegens die Staten machineerde/ twelck
 nochtans onse voorszeyuē broeder ons altyds
 verlekert heeft niet waer te zijne/ maer wel
 dat hy aenmerckende die obstinaetheyt ende
 boosshet vande voorszeyuen van Orainniē/
 mit eenigē heeft mogen gecommuniceert heb-
 ben / hoe datmen den seluen tot redene soude
 mogen brengen / ende beletten dat hy niet we-
 derom die gemeyne ruste ende welbaert van
 den voorszeyuen landen en soude scoozen ende
 ruyberen/ gelijk hy naderhandt gedaen heeft/
 des niet teghenstaende / en heeft die voorszey-
 uen van Orainniten niet opgehouden/ tot dat
 hy mit zijne gewoenlijke listen ende practijc-
 ken (daer mede hy hem seer wel behelpen kan)
 sulcke diffidencie ende wantrouwichheit tus-
 schen onsen voorszeyuen Broeder ende die
 Staten van onse voorszeyuen Landen opge-
 roept hadden / datmen daer van anders niet
 en konde verwachten van eenen grooten ap-

parenten mooyt/inder vuegen/dat om allulck
 stuck ende desozdye/oft ten minsten die geuan-
 ghenis van zynen persoen te verhueden / de
 voozgemelte don Johan heeft tzynder verse-
 kertheyt hem veretrocken binnen onse stadt/
 slot/ende casteel van Namem / daer toe de selue
 des te meer ghemoueert ende beweeght was/
 zoe hy egeene wapenen oft crijchsvolck ter
 handt en hadde/ende dat ter contrarië al cleer
 ende blykeliich was/ dat de voorszreue van
 Orainien by alle zijne toeghemaechte ende
 geaposteerde dieners niet en cesseerde die fac-
 tieuse ende seditieuse persoonen op te roepen/
 om tegens zynen persoen sulcx te doen ende
 attenteren / als hy in tselue iaer hadde laeten
 doen op die gene van onsen raede van State/
 gherommitteert totten gouuernemente gene-
 rael van onse voorszreuen Landen: dat als-
 doen meynende die voorszreuen van Orain-
 gnien al ghewonnen te hebben / heeft begonst
 te openbaeren alle zijne macht/ wapenen ende
 listigheden/om onse onderlaeten te verwecken
 ende bzingen tot een oepen oirloge tegens on-
 sen voorszreuen Broeder / Lieutenant ende
 Stadthouder generael/nochtans by tusschen-
 spreken ende interuentie van zekere treffeltje-
 ke personnaigien / neffens zynen persoen we-
 sende / ende van andere goede luyden ouer de
 zijde vande Staten/zijn de saken zoe verre ge-
 bzocht geweest/ dat alle dinghen gearcommo-
 deert ende gesslicht waren/ ende ouer deen ende
 vandere zijden veraccoordeert ende vereenicht/
 tae zoe verre / dat onsen voorszreuen Broe-
 der (om alle oozsaken van diffidentie te wee-
 ren) te bzedden was zijn gouuernement te ver-
 laten/

laten / ende nae Italien te vertrecken / gelijk
 oock onsen wille was . Ende waeren alldoen
 die gedeputeerde vanden Staten by hem / om
 reciproce / ende van beyde zijden te onderteec-
 kenen de presentatien ende wederpresenta-
 tien : maer ter quader uren . Oese gemeyne
 vbandt / perturbateur ende verstoorder vande
 gemeyne vrede en ruste / aenslende dat hy vuyt
 Hollant (aldaer hy was) desen peys en recon-
 ciliatie mit alle zijne listen ende practijcken
 niet en koude beletten / heeft hem gehaest op-
 den seluen rijt te comen vinnē. Vruessel / ende
 hem gelatende / als off hy den peys hadde wil-
 len hebben / heeft die oorloge gevoirdert ende
 ingezocht / voorstellende nieuwe conditien /
 alldoen noch niet besproken noch voorgehou-
 den / zulcx dat hyt zijnder intentie gecommen
 is / vzekende altgene datter geacordeert was /
 zoot eenēpegelijken kenlijck is . Ende naeder-
 handt de zake gecommen zijnde tot een oepen
 ende seer wreede oorloge / heeft hem mit geweld
 ende opzoer vande gemeynte / tegens den wille
 vande Staten / doen verclaerē vooz Houwaert
 oft schermerheer van onsen Landen van Bra-
 bant / ende daernaē / tweede Stadtholder van
 onse Erffnederlanden / gelijk hy oock ten le-
 sten / duer opzoer ende emotie van dyen van
 Ghendt / ende van sekere andere steden ende
 plaetsen / hem heeft laten kiesē vooz Gouver-
 neur van Vlaenderen / hebbende oock doen
 rōmen zijn broeder ende schoenbroeder / vuyt-
 landers / om andere gouuernementen van on-
 se Landen ende Prouincen te hebben : en wor-
 den midlertijt by hem ende die zijne / onse on-
 versaeten belastende verdrucht / mit alle sorten
 ende

ende manieren van impositien / schattingen /
 exactien / epfichen / contributien ende quotisa-
 tien die ontramelijckste / barbarijckste / ende ty-
 rannijckste als opyt gehoozt oft gesien zijn ge-
 weest / de welke hy mit geweldiger handt en-
 de seyt van wapenen opgebuet ende geexecu-
 teert heeft / sonder consent oft accoꝝd van onse
 ondersaeten / noch daer van bewijs oft reke-
 ningte te doene. Ende zoe wanneer pemát daer
 op wilde spreken / heeft dien doen aentasten /
 qualijck tracteren / ende in gebanckenis wer-
 pen / oft oock doen pillieren / beroouen ende ter
 doot brengen. Ten anderen is claer ende ken-
 lijck tgene dat wy continuelijcké gedaen heb-
 ben om het misverstant tusschen onsen vooz-
 schzeuen Lieutenant oft Stadtholder gene-
 rael ende die Staten opgeresen (als voozen)
 te accommodieren ende pacificeren / maer al
 tgene dat by ons oft onsen voozschzeuen vroe-
 der wel gedaen was / is gesupprimeert ende
 verborgen geweest: en ter contrarie van dien /
 zoe heeft die voozschzeuen van Oraingnien en
 die zijne ontallijcke lasteringen ende calum-
 nien geinuentteert ende vooztsgebzacht / om
 onse ondersaeten lancx zoe meer te abuseren
 ende bedriegen: ende in zunderheyt / alsoe wy
 ten tijde ende inde coniuncture vande victorie
 van Gembloux gesonden hadden den vryhee-
 re van Selles mit zeer rebelijcke conditien /
 om onse voozsejde ondersaeten in gratie ende
 genade tonfangen / ende alle zaken te vereeni-
 gen ende reconcilieren / en is daer van nochtás
 nyet nae gevolght: duer tbelet dat hy daer in-
 ne gedaen heeft / hoe wel dat den seluen tijt ge-
 duerende / onse voozschzeuen ondersaeten ouer-
scrij-

ſcrjvende zoe aen ons / als aenden Keyſer
 onſen goeden broeder ende neue/ende andere
 furſten ende potentaten / om te iuſtificeren
 die geſchillen ende differenten die zy hadden
 tegens onſen voozſchreuen Lieutenant ende
 Stadtholder generael / oepentlijcken prote-
 ſteerden dat zy geenrehande zaken en wilden
 veranderen inde oude catholijſche Room-
 ſche Keltigie / zulcx als de ſelue van allen tij-
 den binnen onſe voozſchreuen landen geob-
 ſerueert hadde geweest / ende tſamentlijcken
 onder de ſelue conſwerts draegen en behoe-
 nen die gehoort ſaemhept / die ons by geestlijc-
 ke en weerlijcke rechten toebehoirde. Twelc-
 ke die twee punten alleenlijck waeren die
 wy van hen altijts begeert hadden / ende ter
 ſeluer tijt alnoch begeerden / ende daer inne
 wy mit hen eens waeren. Des niet tegen-
 ſtaende / beduchtende die voozſchreuen van
 Ozaingnyen die reconciliatie van onſe vooz-
 ſchreuen onderlaeten mit ons / heeft weder-
 om gevonden nyeuwe liſten ende inuentien/
 om niet alleenlijck tgene des voozſchreuen is
 te beletten / maer oick om de zake te brengen
 tot een gantze desperatie ende wanhopé ſon-
 der remedie / indiét mogelijck hadde geweest /
 duer middel van al te corrumperen mit ket-
 terije ende hereſije / twelck hy in diuerſche
 vlecten ende plaetsen gedaen heeft / eens-
 deels duer de boose / liſtige ende meynedige
 treken (die hem ende allen ketterſ leer ghe-
 meyn zijn) als oock duer oprecht ende puer
 gewelt / gebruyckende tſelue dat hy daer te
 doiren gedaen hadde / om de lande ende pro-
 uincien van Hollant en Zeelant te bederuen /

stellende alle dingen in roere ende moetwil-
 licheyt der gemeynten / zoe mit plunderinge
 van kercken / pzophanatie vande heylige sa-
 cramenten / moordaden oft vanchemissen vā
 Biffchoppen / Baltoeren / Jelyupten / Aeligi-
 eusen / zoe vrouwen als mans perfoenen / en-
 de van verſchepde andere weerlijcke / deuch-
 delijcke / ende eerlijcke perfoenen / verneue-
 wende alle de wetten ende magistraten / aff-
 ſtellende teghens alle regel ende orden van
 rechten / pzeuilegien / vſancien ende oude her-
 kommen ende obferuantien / die Pzeidentē /
 Raedtſlypden / Gouverneurs van plaetsen /
 Baillius / Pzeuoſten / Dzoſſaeten / Schol-
 teten / Schepenen / ende andere Catholijcke
 officieren ende amptlypden / tonſwerts ende
 totten welbaeren / ruſte / ende vrede vanden
 Lande geaffectioneerde zijnde / ſtellende in
 plaetſe van dyen extraordinaerlijck / ende
 duer zijn eygen authoziteyt / ende dickmael
 duer opzoer van tgemeyn volck by hem op-
 geroept / (onder de welke hy regneert ende
 triumphheert) alle ketters / ſectarpyſſen / ſedi-
 tieuſe ende opzoerige menſchen / leuende opt
 roeuen ende ſtelen / ende andere zijns gelijc-
 ke / inder buegen dat hy alle zaken gebracht
 heeft tot een confuſie / die allertpmannichſte /
 barbarichſte ende moerdadichſte / als opnt
 gehoirt oft geſien is geweest . Twelck miſ-
 hagende zekere Catholijckſche Landen ende
 Prouincien / ende zunderlinge ſiende de con-
 ſcientien der goedere lypden zoe grootelijck
 geoppzimeert / gheweldicht ende verdzuckt /
 die kercken / cloiſters / abbdyen / ſloten / caſtee-
 len ende huyſen van edellypden ende andere
 goede

goede personagien affgeworpen / ende hun
 goederen allen boosen menschen te prope ge-
 geuen / ter discretie ende geliefte van desen
 vzeindeling ende vuytlander / ende den gant-
 zen staet vanden lande by hem gesubuertert
 ende bedozuen : iae zoe verre dat hy daer toe
 heeft willen bedwingen geheele Landen en-
 de Prouincien tegens huere eedt ende wil-
 le / hebben sich de selue Prouincien mit ons
 willen reconcilieren / twelck hy aen allen oir-
 den ende zijden / ende mit aller zijner macht
 gepoocht heeft te beletten / maer de selue heb-
 ben vromer ende stantaffriger geweest dan
 hy . Ende dat noch ergher is / hoe wel dat
 de voorszreuen Heere die Keyser / ten ernstig-
 ghen versuecke vande voorszreuen Staten
 (die hem ghebeden hadden om tusschen ons
 ende hen / voorszprake ende middeler te wil-
 len zijn van eenre Pacificatien) te vreden
 was alle zaken in handen te nemen / om die
 te vuyten ende neder te leggen / waer toe wy
 doch (begerende onse onderlaeten verlost te
 zijn van dese ellenden ende calamitepten)
 ons willich hebben laeten beuinden . Vol-
 gende welcken / heeft zijne Keyserlijke Ma-
 iestept ten seluen eynde zijn Ghesanten ende
 Commissarissen tot Coelen gheschickt ende
 ghesonden / zoe van Churkfursten als an-
 dere vanden principaelsten des Heylighen
 Rijck / om te aenhoiren ende verstaen die
 puncten / daer van gheschil ende different
 was : nochtans en heeft tselfde den voorz-
 schreuen van Orainuyen gheensins kon-
 nen diuerteren noch afftrecken van zij-
 ne boose mepninghen ende vooznemen :

E ij welke

welke gesanten oft Commissarissen hebben
 alle tselfde aengehoort/ ende zekeren langen
 tijt zoe op den epsch ende peticien vanden
 voorschreuen Staten / als op onse presenta-
 tien ghecommunicieert ende gehandelt / heb-
 ben eyntlijcken geresolbeert ende ghedecre-
 teert die punten en artictlen / die zy hebben
 laten drucken ende publiceren / om ter eenre
 ende ter andere zijden aengenomen ende ge-
 accepteert te worden. Is nochtans al tselfde
 sonder effect gebleuen/ niet tegenstaende dat
 de voorschreuen artictlen zoe villich / grace-
 lijck ende redelijck waeren / dat alle luden
 van goeden oirdeel ende verstande / kennen
 ende belijden de selue meer dan sufficient
 ende genoegsaem geweest te zijne / ende dat
 wy meer ghepresenteert hebben / dan tgene
 des onse onderlaeten selfz nae redene aen-
 ons hadden behoiren te versuecken. Ende
 de selue communicatie geduerende / heeft de
 voirschreuen van Oranigen / om tegens
 den Keyser ende ons te contrermineren/ ende
 op dat hy alle zaké tot desperatie soude moe-
 gen brengen / binnen der Stadt Utrecht een
 versamelinghe ende vergaderinge doen hou-
 den vande gedeputeerde van erlijcke steden
 ende landen die hy onder zijn macht ende ge-
 bot houdende is / om aldaer eene nyeuwe
 confederatie ende verbontenisse oft openbae-
 re conspiratie te ramen ende slupten tegens
 ons ende onse Keligie mit grouwelijcke ende
 affgrijselijcke woorden ende eeden / ende en
 hebben hem oock niet kunnen vermijden die
 Commissarissen des hochgedachter Keyser.
 Maiestept te iniurieren. Waer toe ende om
 zulkx

zulcx te doen hy hem behelpede is mit zijnen
 broeder ende schoonbroeder / ende andere
 toegemaecte ende geapposkeerde persoenen:
 twelck hy mit groote sollicitationen / practij-
 ken / calumpnen ende groote belofften / ende
 hy nae mit fortze / geweld ende importuni-
 tept affgedrongen ende geertorquieert heeft
 in diuersche quartieren / ende niet teghen-
 staende alle goede officien ende deuopzen bij-
 de voorszreuen Commissarissen gedaen / om
 aende landen ende prouincien te doen ver-
 staen hun goede ende deuchdelijcke resolutie
 onsen onderlaeten zoe nootlijck ende salich
 zijnde / heeft hy zoe veel gedaen duer zijn aen-
 hengheren ende toeghemaecte persoonen
 (daermede hy hem behelpt voorszijne instru-
 menten) dat die voorszreuen artijclen lan-
 gen tijt achtergehouden ende gesupprimeert
 zijn geweest ende alsoe die selue niet langher
 en konden verhoelen bliuen / heeft hy niet
 alleenlijck belet dat die niet aengenomen en
 zijn / maer oock gheprocureert dat ter con-
 trarien diuersche schandelijcke schriften en-
 de boecken vol lueghenen ende calumpnen
 vuytgegeuen zijn geweest : ende voirts heb-
 ben noch die gedeputeerde / die hy neffens
 hem heeft binnen Antwerpen van zijner
 soerte ende manieren / gheepsticht ende be-
 geert diuersche andere artijclen veel lasti-
 gher / onbehoirlijcker ende onbilliger / vol
 lasteringhe / iniurien ende blaspheppen te-
 gens Godt ende ons huereu souuereynen en-
 de ouersten heere ende natuerlijcken Prin-
 ce / zulcx datmen desgelijcken niet meer en
 soude kunnen doen . Ende beuindende dat

hy mit allen zynen arbeit / listen / inductien
 ende persuasien de selue noch niet al en kon-
 de ghewinnen / heeft sich eynliicken vertro-
 ken vuyt Antwerpen / aldaer hy bat dan
 twee iaeren hem onthouden hadde sonder
 daer vuyt te gaen / ende is ghetogen binne
 onser stadt van Brecht / om te volbrēnghen
 d'executie ende effect vande voirscheuen on-
 godlijcke conspiratie / ende alle zaken int
 verwerrē te stellen sonder tselue te konnen
 remedieren : ende generaelijcken heeft hem
 zulcx ghedraeghen in alle sozten ende manie-
 ren van tyranpen / dat hy veriaecht ende
 vuytgedreuen heeft alle gheestelijcke perso-
 nen / handelende oock zulcx mitten heeren
 ende principalen adel van onse lande / dat
 zy bedwongen zijn gheweest sich te vertro-
 ken / ende hun vaderlandt te verlaeten ende
 abandonneren / ten eynde dat hy te bat ende
 absolutelijcker soude moegen regneren ende
 domineren onder de opzoerige geesten van
 der gemeynen / die goede luyden verdreuen
 zijnde : ende wantmen oepentlijcken siet dat
 alle dese confusien ende plagen die onse voir-
 scheuen landen lijdende zijn / toecommen
 ende procederen duer den raet / daet / opstel
 ende ingeuen van desen boosen hypocrijt / en-
 de duer zynen ongerustten geest / die al zijn ge-
 luck is stellende int ongeluck ende beroerte
 van onse onderfaten : ende dat voirtsmeer al
 kenlijck ende oepenbaer is / dat soe lange hy
 sich binnen onse voirscheuen landen ont-
 houden sal / gheenen peys noch eenighe ruste
 aldaer te verhoepen oft verwachten en staet /
 alsoo hy alle zaken sonderende is op een eeu-
 wighe

wighe diffidencie ende wantrouwscheyt / die hy alrijts inden mont heeft (welck allen boosen menschē gemeyn is / wyens consciencien duerknaecht worden mit Capin en Judas / ende huns gelijcke) ghemerct oick dat niet teghenstaende tversuerck ende presentatien die hem ghedaen zijn gheweest / ende besondere by Keys. Mattheys ghesanten oft Commissarissen tot zijnen grooten voirdele / op dat hy hem soude willen vertrecken ter plaetse van zijner geboerten (aldaer een pegeelijck vuyter natuere behoirt aldermeest te begheren zijn leuen ouer te bringen) hy daer toe niet en heeft willen verstaē / hebbende lieuer (een vrendelinck ende vuytlander als hy is) onsen voirschzeuē landen te bederuen / dan hem te buegen ende accommoderen tot tgene des tot weluaeren van onse ingheboerene onderlaeten van noede is.

Soe eest / dat wy al tselfde aengesien / ende om de redenen voirschzeuen / zoe billich / redelijck ende rechtueerdich zijnde : ende daer inne ghebruyckende die autoriteyt ende oeuericheyt die wy ouer hem hebben / vuyt crachte vande eeden van trouwe / hulde ende onderdanicheyt die hy ons dicmael ghedaen heeft / ende oick als wesende Prince absoluyt ende souereyn der voirschzeuen erfknederlanden / zunderlinge aenschouw nemende op alle zijne boose ende erghe stucken ende seypen / ende dat hy alleen thooft / aetheur ende promotur is van alle dese be-roerten / ende principaelste perturbateur van allen onsen landen ende staeten / ende opt coytste die gemeyne yeste vader Christenheyt ;
verclae

Ban
ningh

verclaeren den seluen als schelm ende berra-
 der / ende vbandt van ons ende vande lan-
 den / ende ouer zulcx hebben wy hem inden
 ban gestelt / ende bannen mitz desen ten een-
 wigen dagen vuyt onse voirschzeuen landen
 ende alle andere onse Staten / Coninckrijc-
 ken ende Heerlicheden: verbiedende ende in-
 terdicerende allen onsen onderlaeten / van
 wat staete / conditie / oft qualiteyt die zijn /
 mit hem te handelen / verkeeren / sprake hou-
 den oft communiceren openbaerlijck oft be-
 bettelijck / noch den seluen te ontfangen oft
 logeren in huereu huysen / noch hem gerieff-
 uen oft accommoderen van eenige eetlijke
 waren / dranc / vier / oft andere nootlicke heyt
 in geenrehande manieren / op pene te vallen
 in onse indignatie / zoe hier na geleyt sal wor-
 den . Maer consenteren allen ende eenenpe-
 gelijcken / tzy onse onderlaetē oft andere / tot
 executie van dese onse declaratie ende vercla-
 ringe / den seluen te arresteren / becomingeren /
 beletten / ende hē van zijnen persoē te ver-
 sekeren / iae oick te hinderen / aentasten ende
 offenderen / zoe wel in zijne goederen als aen
 zijn lijff ende persoē / erponerēde ende ouer-
 leuerende den seluen Wilhelm van Nassau
 ter belieffte / spot ende poye van eenenpege-
 lijcken / als vbandt vanden menschelijcken
 geslachte / geuende eenenpegelijcken alle zij-
 ne goederen ruerlijcke ende onruerlijcke /
 waer die gestaen oft gelegen mogen zijn / wie
 de selue sal konnen nemen / aenbeerden ende
 becomingen / vuytgezundert die goederen te-
 genwoirdelijck onder onse handt / gebuyck
 ende possessie wesende . Ende tē eynde tselffde
 te eer

zulcx bekennen als hun qualiteyt / ende den
 dienst die zy ons hierinne gedaen zullen heb-
 ben / tselfde verespfschen sal / hen vergeuende
 insgelijcx tgene des zy souden moegen mis-
 bypcht ende misdaen hebben / de selue oick
 annobilerende alsvoiren . Ende alsoe die
 receptateurs / faulteurs ende aenhengheren
 van sulcken boosen tyran / oirsake zijn dat hy
 hem mach continueren ende onderhouden
 in zijne boosheyt / sonder de welke die boos-
 sewichten niet lang en konnen domineren/
 verclaeren wy insgelijcx alle de gene die bin-
 nen eenre maent naede publicatie van desen
 hem niet ver trecken en sullen van zijnder zij-
 den / maer continueren sullen hem bijstande
 ende faueur te bewijzen / oft den seluen vol-
 gen / hantieren / bijstaen / fauorizeren oft be-
 raeden directelijck oft indirectelijck / oft van
 nu voortaan mit goet oft gelt helpen sullen/
 vooz rebelle ende wederspennige / ende vyan-
 den vande gemeyne ruste / esi ouer zulcx heb-
 ben wy de selue ghepziueert ende pziueren by
 desen vā alle goederen / adel / eere / gratie ende
 genade / nu ende in toecommende tyden / ge-
 uende huere goederen ende persoenen / waer
 dat de selue gheuonden sullen worden / tzy in
 onse Landen ende Coninckrijcken / oft by
 ten de selue / aen den ghenen die de selue aen-
 slaen / ende occuperen sullen / tzy coopman-
 schappen / gelt / schulden ende actien oft cre-
 diten / landen / heerlichkeiten ende andere / zoe
 verre de selue goedē alnoch niet aengeslagen
 ende in onse handen niet ghestelt en zijn / zoe
 voirschreuen is : ende om totten arreste ende
 aentastinge van heuren persoenen en goederen
 te moe-

N. 144

V. v. h. 17

s. 130. 144

) / 1009. 144

te moeghen comen / sal voir genoechsame
 probatie wesen / datmen sal kunnen bethoe-
 nen de selue (nae den tijt hiervoiren ghestelt)
 gesien te hebben communicieren / sprakehou-
 den / handelen / tracteren / frequenteren en-
 de verkeereren int oepenbaer oft int heyme-
 lijk metten voirschreuen van Graingnyen/
 oft den seluen eenighe particuliere gunste/
 faueur / hulpe / bijstant oft assistentie directe-
 lijk oft indirectelijck gedaet te hebben. Ver-
 geuende nochtans allen ende eenenpegelijc-
 ken al tgene dat zy totten voirschreuen tijt
 toe gedaen mogen hebben ter contrarien / zoe
 verre zy hen wederom comen stellen ende
 reduceren onder die behoirlijcke ende op-
 rechte ghehoirsaemheyt die zy ons schuldich
 zijn / accepterde tvoirschreuen tractaet van
 Arrecht binnen Bergen gesloten / oft die ar-
 tielen der Keys. Majestepts Commissarissen
 ende ghesanten tot Coelen. Ontbieden daer-
 omme ende beuelen onsen seer lieuen ende ge-
 trouwen die Hoof-Présidenté en luyden vā
 onsen secreten ende grooten raden / Cancel-
 lier ende luyden van onsen rade in Brabant/
 Stadtholder / Président ende luyden van on-
 sen rade tot Luxembourg / Stadtholder / Cât-
 zler ende luyden van onsen rade in Gelder-
 land / Stadtholder vā Lymbozch / Valcken-
 bozch / Daelhem ende andere onse lande van
 Quermaeze / Gouverneur / Présidenten ende
 luyden van onse raden in Vlaenderen ende
 Artois / Grootbailliu van Henegauwe / ende
 luyden van onsen rade te Bergen / Stadthol-
 der / Président ende luyden van onsen rade
 in Hollant / Stadtholder / Président ende
 D ij luyden

luyden van onsen rade tot Namen / Stadt-
 holder / President ende luyden van onsen ra-
 de in Vriesslant / Stadtholder / Canzler / ende
 luyden van onsen rade in Ouertijssel / Lieute-
 nant van Groeningen / Stadtholder / Pre-
 sident ende luyden van onse rade t' Utrecht /
 Gouverneur van Kijffel Douap ende Or-
 thyes / Preuoest van Valencijsne / Bailliu
 van Doernycke / Kentmeesters van Bewest
 ende Beoisterchelt in Zeelant / Schoutet
 van Mechelen / ende allen anderen onsen
 Rechteren / Justicieren / Officieren / ende
 amptluyden tegenwoordighe ende toecom-
 mende / ende dien van onse Vasallen dien dit
 aengaen sal / huere stedehouderen ende elc-
 ken van hen zoet hem toebehoiren sal / dat zy
 dese onse tegenwoirdighe declaratie / gebot
 ende ordinancie doen kundigen / vuytrocpen
 ende publiceren / elck binnen de lantten van
 zijne iurisdicctie daermen ghewoonlijk is
 vuytrocpingen ende publicatien te doene / op
 dat nyemant daervan ignozantie en soude
 moegen pretenderen / ende voirts onderhou-
 den ende obserueren / doen onderhouden en-
 de obserueren / onverbzekelijcken alle die
 puncten ende articlen daer inne begrepen
 nae huere vorme ende inhouden / procederen
 de ende doende procederen respectiuelijcken
 totte recompense / loon / pene / straff ende
 punitie bouen vermelt / sonder eenige gunste /
 faueur oft dissimulatie : des te doene mit de-
 ses aencleefte gheuen wy hen ende elcken van
 hen besundere volcommen macht / autozi-
 rept ende sunderling beuel / ontbieden ende
 beuelen allen ende eenenpeghelijcken dat zy
 hen

xxvij

hen tselfde doende ernstlijcken verstaen ende obediëren. Ende nietmin alsoe die voirschreuen publicatien reghenwoirdelijck niet gedaen en können worden binnen de steden/landen ende castelrijen / geoccupeert zijnde duer de rebellie bande voorszreuen van Oraingnen / willen wy dat de publicatien die gedaen sullen worden binnen de naeste steden / wesende onder onse ghehoirsamheyt / van sulcker weerde ende effecte sullen zijn / al off de selue ghedaen waeren alomme binnen de plaetsen ende vleckken gecostumeert / ende voorszulcx hebben wy die geautoziseert ende autoziseren by desen : willende ende beuelende insghelijcx dat die van stonden aen ghedruct ende gepzint sullen worden by gestwoeren druckers oft pzinters van onse vniuersitepten van Louen ende Douay / in tweederley sprake ende tale / op dat de selue te geringert tot kennisse van eenenpeghelijcken soude moeghen comen / ende sulcx is onse gratie / decreet / wille / ende goede ghelieffte.

Voirconden van tgene des voirschreuen is / hebben wy onsen grooten segel doen hangen aen dese tegenwoirdige / die gegeuen zijn geweest in onser stadt van Maestricht / den vijftiensten dach van Martio / int iaer ons Heeren / duysent / vijffhondert / tachtentich : van onsen rijcken / te weten van Spaëgnen ende Sicilien t'vijfentwintichste / ende van Napels t'seuenentwintichste.

By expresse ordinancie van
zijner Mostepte.

Verrephen.

xxviii

Ende waeren de voirschreuen brief-
uen gezeghelt mitten grooten zegel
van zijne Maesteyt in rooden was-
se / ende dobbelen steerte vuytgan-
gende.

